

Преглед на состојбата на културолошките политики за интеграција на мигрантите на Европско ниво

Содржина

Апстрактно - Синтеза.....	Error! Bookmark not defined.
Вовед: осврнување кон улогата на културолошките политики во рамките на политиките за интеграција воопшто.....	3
1. Главните Европски политики за инклузија и интеграција на мигрантите	Error! Bookmark not defined.
1. А - Миграциски и интегративни политики на Европската Унија	5
1. Б – Даблинска регулатива.....	5
1. В – Акциски план за интеграција и инклузија	6
1. Г – Новиот пакт за миграција и азил.....	7
2. Културните политики на Европската Унија за интеграција на мигрантите.....	8
2. А Политика и регулаторна рамка	8
2. Б - Финансиска поддршка за културна интеграција и вклучување на бегалците и мигрантите	10
3. Преглед на националните политики за интеграција на мигрантите фокусирани на уметноста и културата во Франција, Хрватска, Северна Македонија и Италија.....	11

„Поддршката на Европската комисија за производството на оваа публикација не претставува одобрување на содржината, истата ги одразува само гледиштата на авторите и Комисијата не може се смета за одговорна за каква било употреба што може да се направи на информациите содржани во неа“.

Абстракт – Синтеза

Еразмус+ проектот „MigrArts“: интегрирање на мигрантите преку уметност и култура, има за цел да ја подобри интеграцијата, инклузијата и еманципацијата на мигрантите со подобро разбирање на нивните културни права, на локално, национално и европско ниво. Во контекст на растечкиот национализам и зголемената безбедносна реторика во Европа, се чини повеќе од неопходно да се промовира инклузивна Европа која е силна во својата различност. Културата и уметноста се суштински вектори за промовирање на различноста, хуманоста и универзалноста како компоненти на нашите општества и меѓукултурниот дијалог. Проектот MigrArts е наменет и да го поддржи признавањето и ефективно спознавање на културните права на мигрантите и да промовира самоисполнување преку развој на креативни вештини и чувство на припадност. Проектот има за цел да ги поддржи организациите кои работат во културната или социјалната област, да работат заедно во иновативен, меѓусекторски и интеркултурен пристап. MigrArts е координиран од La Ligue de l'enseignement (Франција) во партнерство со Arci (Италија), Центарот за мировни студии (Хрватска) и Институтот за развој на заедницата (Северна Македонија).

Вовед: осврт кон улогата на културолошките политики во рамките на политиките за интеграција воопшто

Културата е доволно моќна да ги трансформира животите, да споделува знаење. Исто така, придонесува за промовирање на инклузијата, дијалогот и почитувањето на човековите права. На овој начин може да придонесе за социјална кохезија. Во оваа рамка, треба да се земе предвид важноста на културолошките права, како составен дел на човековите права, универзални, неделиви и меѓусебно зависни. Патрис Мајер-Биш, претседател на Опсерваторијата за различности и културолошки права и член на групата Фрибург и кој е основан на Декларацијата за културолошки права од Фрибург, ја предлага оваа дефиниција: *„Тие се права, слободи и одговорности за една личност, сам или во заедница, да го избере и изрази својот идентитет преку пристап, практикување и придонес кон културните референци кои се сметаат за неопходни ресурси за неговата/нејзината идентификација, комуникација и процес на создавање. Така, тие ги вклучуваат и правата што го штитат идентитетот (недискриминација или почитување на идентитетот), средствата за изразување на овој идентитет (слобода на изразување, право на учество во културниот живот, право на употреба на јазикот итн.) и пристап до различни ресурси потребни за слободно живеење на идентитетот во текот на животот (образование, информации, слобода на здружување, пристап до наследство).“* Според оваа дефиниција, културата не е ограничена на интелектуално знаење. Тоа, исто така, придонесува за изградба на нечиј идентитет.

Така, императив е културолошките политики да ги вклучат луѓето на мигрантите бидејќи е фундаментално да се земат предвид нивните културолошки права. Сепак, професионалците кои работат на подобрување и обезбедување на инклузија на мигрантите во нашите општества немаат

алатки и методи. Проектот MigrArts има за цел да обезбеди рамка за разбирање на тековната институционална рамка на европско и национално ниво во смисла на интеграција и вклучување, но исто така и да обезбеди оперативни алатки за едукаторите и социјалните работници за тие да можат подобро да ги земат предвид културолошките права на мигрантите во нивната секојдневна работа.

Во контекст на растечкиот национализам и зголемената безбедносна реторика во Европа, се чини повеќе од неопходно да се промовира инклузивна Европа која е силна во својата различност. Културата и уметноста се суштински вектори за промовирање на различноста, хуманоста и универзалноста како компоненти на нашите општества и меѓукултурниот дијалог.

За неколку децении, миграциските политики присвоија сè повеќе безбедносно ориентиран пристап. Европската унија и се повеќе нејзини земји-членки се забарикадираат и ги ограничуваат правата на мигрантите, особено на оние кои ги напуштаат своите земји под принуда - прогонети - како резултат на катастрофи, диктатури, војни и беда. Во исто време, можниот развој на политика за прием и интеграција заснована на солидарност, закон и културни принципи е ставена во втор план. Употребата на овие европски политики доведе до создавање на врска помеѓу политиките за контрола на протокот и политиките за интеграција на имигрантите. Така, штом ќе се преминат границите меѓу двете земји, мигрантите се соочуваат со нови „границы“ во самото општество, кои добиваат етничка, нормативна, културна и социо-економска конотација.

Во текот на изминатата година, политичката дебата на ЕУ се фокусираше на главните предизвици со кои се соочуваат Унијата и земјите-членки: управувањето со миграциските текови, но и промовирањето на политиките за интеграција кои би можеле да имаат социјално, економско и политичко влијание во рамките на ЕУ. Во многу земји на ЕУ, на политичката сцена доминираше пораст на говори против миграцијата, прикажувајќи ги миграциите како закана за културните идентитети и системите на благосостојба. Тоа го засилува зголемениот страв, кој ја храни ксенофобијата и говорите на омраза. И резултира со пораст на дискриминации против мигрантите, бегалците и барателите на азил. Затоа, луѓето на мигрантите се соочуваат со тешкотии да пристапат до своите економски, социјални и културни права. Тие се соочуваат со поголем ризик од социјална исклученост отколку староседелското население, особено во однос на пристапот до вработување, образование, здравствени и социјални услуги. Во рамките на мигрантската популација, некои групи се особено изложени на ризик, па затоа бараат приспособени мерки за интеграција. Ова е особено случај за мигрантите со ниска квалификација, жените и малолетниците без придружба, мигрантите со попреченост и нерегуларните мигранти. Интеграцијата на мигрантите во земјата-домаќин е повеќедимензионална, па оттука, треба да вклучува и нивна социо-економска интеграција. На оваа димензија мора да се додаде, на ниво на институционално и граѓанско општество, длабинска работа за вклучување на културните права во акциите и мерките што треба да се спроведат.

1. 1. Главните европски политики за инклузија и интеграција на мигрантите

Интеграцијата и инклузијата на мигрантите во општествата домаќини се одвива на неколку нивоа и не е еднодимензионално. Со цел подобро да го разбереме функционирањето на миграциските политики на ЕУ, овде ќе се фокусираме на клучните трудови кои го обликуваат начинот на кој ЕУ и земјите-членки управуваат со пристигнувањето на мигрантите и нивната инклузија, како што се договори, договори и рамки за миграција, интеграција и инклузија.

1. А - Миграциски и интегративни политики на Европската Унија

На ниво на ЕУ, прашањето за имиграцијата и барателите на азил за прв пат се појави во Договорот од Матрихт и основањето на Европската унија во 1992 година. Оваа прелиминарна студија доведе до создавање на заедничка база за миграциските политики и подоцна беше дефинирана во Договорот од Амстердам. Во денешно време, иако договорите на оваа тема се ратификувани, европските политики за азил се критикувани, особено поради недостатокот на правни начини за влез на граѓаните на земјите во развој во Европската унија, но и поради критериумите за распределба од Даблинските регулативи.

Навистина, доколку Европската Унија ги објави заедничките стандарди и процедури за азил, земјите-членки, сепак, се одговорни за имиграцијата на трудот и политиките за интеграција. Со оглед на ситуацијата, една од целите на ЕУ од почетокот на 2000 година беше усогласување на барањата за азил, процедурите, приемот и правата на полето на азил. Сепак, сè уште постојат разлики меѓу сите земји-членки, особено кога станува збор за делот на одговорноста и правните начини за влез во Европската унија и нејзините земји-членки. Како резултат на овие разлики, бегалската криза од 2015 и 2016 година доведе до конфликти меѓу релокациите на некои земји-членки. Поради огромните и трагични загуби на животи во Средоземното Море, Европската унија одлучи да ги распредели мигрантите меѓу различните земји-членки. Преместувањето во рамките на Европската Унија им овозможува на оние кои побарале азил во една земја-членка на ЕУ да патуваат во друга земја-членка на ЕУ, каде што нивното барање за азил дополнително ќе биде обработено. Затоа, до крајот на 2018 година, беа завршени 34.700 од 160.000 договорени преместувања (преку преместување, барателите на азил се префрлаат од нивната сегашна европска земја домаќин, вообичаено нивната прва земја на влез во ЕУ, во друга европска земја). Но, бидејќи политичките одлуки на ЕУ не се секогаш правно обврзувачки, некои земји-членки одбија да примаат баратели на азил и оттука го прекршија правото на ЕУ. Да резимираме, дури и ако е постигнат важен развој на заедничките миграциски политики од основањето на Европската унија во 1993 година, миграцијата, азилот и интеграцијата остануваат теми на конфликти и дискусии меѓу земјите-членки.

1. Б – Даблинска регулатива

Заради јасност и хомогеност, политиките за азил на земјите-членки требаше да станат конзистентни и јасни во Даблинската конвенција од 1990 година. Главните цели на оваа Конвенција се да се обработуваат барањата за азил што е можно побрзо (според утврдените критериуми), за да се избегнат бегалците кои бараат азил и се зголемуваат барањата во неколку земји на ЕУ, како и ситуации во кои мигрантите остануваат без барање за азил. За да го стори тоа, Даблинската регулатива гарантира дека барателите на азил можат да аплицираат за азил само во една европска земја-членка. Всушност, одлучувањето која земја-членка е одговорна за апликацијата е дефинирана во збир на критериуми. Првиот критериум е семејното единство, по што следи постоењето на валидна дозвола за престој или виза. Доколку ниту еден од претходните критериуми не е исполнет, таа е првата европска земја во која влегува барателот на азил која е одговорна за постапката за азил. Како последица на тоа, некои земји-членки (поради нивната географска локализација) се соочуваат со висок број на баратели на азил во споредба со другите земји-членки.

Имплементацијата на Даблинската Регулотива III има за цел да ги заштити што е можно повеќе барателите на азил и да ја зголеми ефикасноста на системот за азил. Сепак, реформите не ја исполнуваат целта за правична распределба на барателите на азил, што е глобално препознаено како слабост од сојузи слични на ЕУ и претставува слабост на рамката на политиките за азил на ЕУ. Иако граѓаните на ЕУ имаат законско право на слободно движење и престој во Европската унија, Шенгенскиот граничен кодекс I и Даблинската Регулотива III се рестриктивни, со цел да ги спречат граѓаните на земјите во развој да доаѓаат во Европската унија.

1. В – Акциски план за интеграција и инклузија

Со цел поефикасно да ги вклучи мигрантите и да предложи посоодветни политики, Европската комисија дизајнираше Акционен план за интеграција и инклузија за европскиот циклус на финансирање од 2021 до 2027 година. Главниот предмет на овој Акционен план е да се нагласи дека мигрантите имаат право на престој во европска земја и затоа треба да им се понудат еднакви можности. Според оваа изјава, доколку мигрантите можат да останат во Европската унија, од нив се бара да ги почитуваат европските вредности, како што се демократијата, правото, слободата на говорот и религијата, како и политиките за недискриминација. Дефиницијата на концептот на интеграција утврдена во Акцискиот план ја дефинира интеграцијата како „двонасочен процес каде на мигрантите и на граѓаните на ЕУ со мигрантско потекло им се нуди помош да се интегрираат и тие за возврат прават активни напори да се интегрираат“. Клучните принципи се „инклузија за сите“, „таргетирана поддршка онаму каде што е потребно“, „вклучување на родовите аспекти и приоритетите против дискриминација“, „поддршка во сите фази од процесот на интеграција“ и „максимизирање на додадената вредност на ЕУ преку партнерства со повеќе засегнати страни“. Сите тие принципи ја нагласуваат важноста на управувањето на повеќе нивоа во рамките на ЕУ. Навистина, поддршката во сите фази значи да се понудат мерки пред поаѓање во матичните земји, како обука за јазик и

ориентација. Во врска со интеграцијата на мигрантите, Европската комисија опишува различни секторски области, како што се образованието и обуката, вработувањето и вештините, здравството, домувањето и достигнувањата во тие области. Последниве ги поддржуваат мигрантите да ги исполнат барањата на двонасочниот процес на интеграција. Акцискиот план особено става акцент на јазичната обука, учеството на пазарот на труд (особено за жените), еднаков пристап до здравствени услуги и домување.

Покрај опишувањето на различните фази на интеграција на мигрантите во општеството домаќин, планот има дел посветен на жените во миграциски контекст. Навистина, жените се повеќе подложни на дискриминации врз основа на пол, раса, етничка припадност, религија, дали имаат право на живеалиште итн. ќе се изградат социјални и економски партнери и рурални региони. Ова значи дека мигрантите треба да бидат способни да учествуваат во процесите на донесување одлуки на сите нивоа на управување.

Тој, исто така, ја разгледува потребата од соработка помеѓу клучните играчи и се фокусира на процесите на интеграција оддолу нагоре во општествата. Со цел да се поддржи социјалната инклузија и интеракцијата на мигрантите во општествата домаќини, Европската унија одлучи да ја зголеми соработката помеѓу засегнатите страни и размената на мерки и добри практики меѓу земјите-членки. Иако миграциските политики се чини дека се предмет на споделени надлежности меѓу ЕУ и нејзините земји-членки, државите се одговорни за политиките за интеграција. Иако земјите-членки развиваат законски и политички рамки за подобрување на интеграцијата, нивната имплементација често отстапува од примарната хипотеза кога станува збор за практични реализации. Акциониот план вклучува насоки и препораки за различни засегнати страни како што се националните влади, регионалните и локалните власти и граѓанското општество, со општа цел да се подобрат стратегиите за интеграција и вклучување.

1. Г – Новиот пакт за Миграција и Азил

Новиот пакт за миграција и азил предложен од Европската комисија во септември 2020 година ја нагласува потребата од заедничка одговорност на сите земји-членки и важноста на партнерствата со клучните земји во развој на потекло и транзит, со цел да се зголеми ефективностa на политиките на ЕУ. Во овој нов пакт се прави врска помеѓу концептот на азил и враќање. Целта зад врската помеѓу овие два концепта е да се овозможи подобар прием и подобро управување со враќањето на мигрантите, на ниво на границите на засегнатите земји. Европската унија бара поголема приспособливост и флексибилност на европските миграциски политики. Како заклучок, Регулативата за процедурите за азил треба да воспостави поедноставни, појасни и пократки процедури, како и „поефикасна“ гранична процедура. Треба да се напомене дека од оваа гранична постапка се изземени малолетниците без придружба и семејствата со деца на возраст под дванаесет години. Друг дел од овој пакт е дека фокусот е на зајакнување на борбата против криумчарењето мигранти. Развојот на правните патишта

кон Европа се однесува на мобилноста на работната сила и се нарекува „партнерство за таленти“, што значи дека Европската унија е заинтересирана да привлече талентирани луѓе со специфични вештини. Оваа гледна точка е критикувана од некои актери. Навистина, тоа значи дека некои луѓе се достојни да бидат добредојдени, а некои не. Изборот на европската граница е спротивно на универзалното право да се биде третиран подеднакво. И покрај неговата намера да биде сеопфатен, Пактот не ги споменува патиштата за влез во Европската унија за луѓето на кои им е потребна заштита, пристрасност што е критикувана од невладините организации. Конечно, Новиот пакт за азил и миграција треба да ги замени критикуваните Даблински регулативи: тој треба да спроведе механизам за солидарност со цел да се создаде клима на споделени одговорности меѓу земјите-членки. Како заклучок, Новиот пакт за миграција и азил е документ за комуникација наместо програма која повикува на поголема солидарност меѓу земјите-членки. Неколку невладини организации го критикуваа фактот дека солидарноста овде се гледа како состојба на избор, а не како обврска. Ова ги наведува мигрантите да бидат преместени од европските земји во други или да бидат вратени во земјата од каде што доаѓаат.

2. Културошките политики на Европската Унија за интеграција на мигрантите

2. Политика и регулаторна рамка

Некои трудови поконкретно се занимаваат со културолошките политики на ЕУ. Во овој поглед, во 2002 година, Високиот комесаријат за бегалци на Обединетите нации објави извештај: „Реселување на бегалците – Меѓународен прирачник за водење на приемот и интеграцијата“. Тој ја опиша интеграцијата на бегалците како: „замен, динамичен, повеќеслоен и тековен процес“. Конкретно, извештајот ги истакна: „условите за и вистинското учество во сите аспекти на економскиот, социјалниот, културниот, граѓанскиот и политичкиот живот“ на земјата домаќин. Навистина, извештајот ја нагласува важноста на признавањето на културата на бегалците за нивната интеграција и придонес во мултикултурното општество. Слично на тоа, студијата на Комитетот на регионите од 2013 година за интеграцијата на земјите во развој дискутираше за социо-економските, правните и културните аспекти на интеграцијата и го посочи признавањето на културата на мигрантите како фактор на интеграција.

Понатаму, Меѓународниот пакт на Обединетите нации за економски, социјални и културолошки права од 1966 година, им даде можност на сите мажи и жени да ги уживаат сите економски, социјални и културолошки права (член 3) и да учествуваат во културниот живот (член 15(1)а). Сметаме дека државите подложени на Пактот ќе создадат услови за сите да имаат корист од нив. Во денешно време тоа сè уште не е случај. Во Европската Унија, член 22 од Повелбата за основните права на ЕУ предвидува почитување на културната различност. Според член 79(4) од Договорот за функционирање на Европската унија (ТФЕУ), политиката за интеграција е првенствено национална надлежност. Улогата на ЕУ е да ги поддржува националните мерки преку финансирање и насоки за добри практики. Врз основа

на членовите 6 и 167 од ТФЕУ, ЕУ ја игра истата потпорна улога во однос на културолошките политики на земјите-членки и следствено на нивните политики за културна интеграција.

Пактот предлага акции и пилот проекти со цел да се зголеми културното учество на имигрантите и контактите помеѓу мигрантите и општеството домаќин преку културни активности. Првото издание на Прирачникот за интеграција на Комисијата за креаторите на политики и практичари предложи воведување индикатори за интеграција за нејзините социоекономски, културни, граѓански и политички димензии. Неговото трето издание ја разви културната димензија. Ја истакна улогата на уметноста и културата во давање глас на мигрантите и бегалците, во дискусијата за разликите меѓу населението или како можност за работа. Бидејќи многу мигранти се населуваат во урбаните средини, обновената Европска агенда за интеграција од 2011 година ја нагласи улогата на локалните заедници во стимулирањето на учеството на мигрантите во културните активности, со што придонесува за социјалната кохезија, особено во обесправените урбани области. Акцискиот план на Комисијата за интеграција за 2020 година го истакна учеството во културниот живот како важен фактор за создавање чувство на припадност кон општеството домаќин, процес на неформално учење и меѓусебно разбирање. Комисијата препорача финансиска поддршка на ЕУ за проекти за културна различност преку уметност и култура.

Покрај тоа, во заедничките основни принципи за политиката за имиграциска интеграција во рамките на ЕУ (ЦБП), на состанокот на Советот за правда и внатрешни работи во ноември 2004 година беше истакнато дека успешната интеграција на мигрантите од одделни земји-членки е заеднички интерес на Европската унија. Во него се наведени препорачаните активности во оваа област, како што се заеднички форуми, меѓукултурен дијалог и едукација за имигрантските култури, кои ја подобруваат интеракцијата помеѓу имигрантите и граѓаните на земјите-членки и промовираат меѓусебно разбирање. Следната година, Европската комисија ја усвои комуникацијата „Заедничка агенда за интеграција - Рамка за интеграција на државјани на трети земји во Европската унија“ за да се олесни имплементацијата на Заедничките основни принципи.

Прирачникот за уметнички алатки за мигранти „Уметност на адаптација“, објавен во 2012 година, произлезе од проектот Аријадна, поддржан од програмата на ЕУ за доживотно учење. Ја истражуваше улогата на уметноста во процесот на адаптација, ги анализираше позитивните влијанија на уметноста и креативните активности врз способноста за прилагодување, промена и како терапевтска алатка за справување со траумата во личниот развој. Овој пристап ги отсликува потребите на бегалците кои бегаат од воените зони и чиј културен идентитет е поткопан. Во јуни 2016 година, Комисијата одржа структуриран дијалог со организациите кои работат на локално ниво во областа на културата, за улогата на културата во промовирањето на вклучувањето на бегалците и мигрантите. Резултирачкиот извештај укажа на итна потреба да се изнајдат стратегии кои ќе им овозможат на голем број бегалци кои бегаат од конфликтни и воени зони да бидат вклучени во европските општества, притоа

зачувувајќи ги нивните културни корени и идентитет. Тој се фокусира на културата како фактор кој им помага на бегалците да се опорават од траумата, да ги развијат своите вештини и да се чувствуваат овластени, како и да придонесе за разрешување и спречување на конфликти и меѓусебно разбирање. Се нагласува дека помалите локални проекти за културен израз би можеле да имаат поголемо влијание и да резултираат со повеќе контакти меѓу луѓето. Влијанието на културолошките акции е тешко да се процени, додека самиот креативен процес може да донесе промени преку кокреација и копродукција. Процесот е исто толку важен како и исходот и може да го поддржи развојот на политиката за интеграција во други области (како што се образованието и домувањето). Извештајот препорачува воспоставување нова програма за финансирање на ЕУ, особено за локалните власти, вклучително и оние во руралните и оддалечените области, за да се финансираат „простори за добредојде“ за бегалците. Таквите безбедни простори треба да се имплементираат брзо и културно да ги вклучат локалните и бегалските заедници, овозможувајќи им да истражуваат идентитетски прашања и да промовираат инклузија. Со поддршка на проекти за уметност и култура во кои е вклучена целата заедница, ЕУ ќе помогне да се изградат мостови меѓу луѓето и да се зајакне демократијата. Извештајот ја нагласува потребата од поширока културолошка стратегија за развивање отворен и еднаков дијалог меѓу новодојденците и нивните културолошки домаќини, така што двете заедници ја споделуваат задачата за интеграција.

2. Б- Финансиска поддршка за културолошка интеграција и вклучување на бегалците и мигрантите

Во моментот нема алатки за да се разбере колкав дел од трошоците за мерките за интеграција на барателите на азил, бегалците и мигрантите се наменети за подобрување на нивното учество во културолошкиот живот и за промоција на уметнички и културни патишта и проекти. Сепак, Европската унија обезбедува средства за развој на проекти за интеграција и вклучување на мигрантите, вклучително и во областа на културата.

За почеток, Регулативата (ЕУ) бр. 516/2014 го воспостави Фондот за азил, миграција и интеграција кој обезбедува поддршка за активностите на земјите-членки: 385 милиони евра од нејзиниот буџет од 3,1 милијарди евра се доделени на грантови за финансирање и други директни дејства над Период 2014-2021 година. Фондот обезбеди 9,5 милиони евра во 2017 година за интеграција на национални проекти од трети земји, вклучително и за нивно учество во културолошкиот живот.

Освен тоа, програмата „Креативна Европа“ ја заштитува и промовира европската културна и јазична различност. На овој начин, проектите за европска соработка можат да создадат меѓукултурен дијалог и да помогнат во зближувањето на заедниците. Во пресрет на миграциската криза во 2015 година, која се претвори во меѓународна политичка криза, програмата „Креативна Европа“, започната во 2016 година, започна конкретен повик за „Поддршка на интеграцијата на бегалците“ во рамките на својот меѓусекторски дел. Во повикот се истакнува дека „во време кога Европа прима извонреден број

бегалци, меѓукултурниот дијалог преку културата и уметноста игра важна улога за интегрирање на бегалците“. Дирекцијата за општо образование и култура на Европската унија гледа клучна улога за културниот сектор да игра во справувањето со овој глобален предизвик преку поддршка на иницијативи кои ја користат културата и креативноста за интеграција на бегалците. Затоа, одвои 2,5 милиони евра за 12 проекти за културна интеграција на бегалците, почнувајќи од септември 2016 година. Овие проекти вклучуваа активности во различни области (театар, музика и продукции за раскажување приказни) кои им овозможуваат на бегалците да се изразат себеси, како и на граѓаните и бегалците на ЕУ да ги запознаат нивните соодветни култури и да создаваат заеднички.

3. Преглед на националните политики за интеграција на мигрантите фокусирани на уметноста и културата во Франција, Хрватска, Северна Македонија и Италија.

Земјите кои учествуваат во проектот MigrArts се многу различни во неколку аспекти. Интеграциските политики за мигрантите се многу поразвиени во Италија и Франција од историски и социјални причини. Тие политики се помалку развиени во Хрватска и Македонија, кои исто така се справуваат со зголемените миграции додека се обидуваат да спроведат подобри услови за прием и управување со вклученоста. Културолошките политики кои се однесуваат на бегалците, мигрантите, од друга страна, сè уште се многу фрагментирани во сите земји. Улогата на институциите сè уште не е централна и, во исто време, во отсуство на конкретни ресурси и привременост на интервенциите, не постои вистинска свест за вредноста на уметничките и културните практики во рамките на политиките, мерките за интеграција на мигрантите.

Во оваа смисла, компаративната анализа на различните земји може да понуди интересен преглед. Во Италија и Франција, постои недостиг на свест за институционалните и општествените чинители вклучени во приемот и заштитата на мигрантите и со тоа нема координација меѓу нив. Во плановите за интеграција на двете земји може да се најдат елементи поврзани со инклузијата и културата. Сепак, нивната ефикасност може да се доведе во прашање бидејќи немаат мерки и ресурси за спроведување. Многу иницијативи доаѓаат од граѓанското општество со финансиски средства од фондации или привремени програми на министерства.

Во Македонија забележуваме дека институциите ја препознаваат важноста од развивање локални и национални културолошките политики во однос на интеграцијата на мигрантите, но немаат добро структурирани програми. Едно можно објаснување за ова би можело да биде дека бројот на бегалци и мигранти во Македонија е релативно низок во последните неколку години. Друго би можело да биде дека има недостаток на мотивација и иницијативи за развој на ваков вид програма. Културните практики се ограничени во транзитните центри.

Културолошките политики поврзани со бегалците и другите мигранти во Хрватска би можеле подобро да се дефинираат во постојната законска рамка поврзана со интеграцијата. Но, постои потреба од предуслов што треба да се спроведе во пракса - тоа е пристапот до сите основни права запишани во

законот. Правата за интеграција на лицата на кои им е доделена меѓународна и привремена заштита се регулирани со Законот за меѓународна и привремена заштита. Одредени права се дополнително регулирани со посебна законска регулатива и регулатива, во зависност од областа на надлежноста. Примери кои постојат се краткорочните проекти организирани во рамките на граѓанското општество, но откако ќе се реализираат проектите и ќе се потрошат финансиски средства - практиките престануваат. Хрватска, како дел од поранешната Социјалистичка Федеративна Југословенска Република, е дел од движењето на неврзаните каде што исто така беа создадени некои практики и беа поддржани од Републиката. Сепак, тие имаат тенденција да бидат заборавени и избришани.

Проектот MigrArts дава можност да се истражува повеќе и да се креираат предлози за имплементација во политиките и практиката кои би ја подобриле употребата на културолошките политики во интеграцијата на бегалците и мигрантите - учење од другите земји партнери, но и од минатото. На европско ниво, состанокот на Советот за правда и внатрешни работи што се одржа во ноември 2004 година, истакна дека успешната интеграција на мигрантите од страна на поединечни земји-членки е во заеднички интерес на Европската унија. Во него се наведени препорачаните активности во оваа област, како што се заеднички форуми, меѓукултурен дијалог и едукација за имигрантските култури, кои ги подобруваат интеракциите меѓу имигрантите и граѓаните на земјите-членки и промовираат меѓусебно разбирање. Следната година, Европската комисија ја усвои комуникацијата „Заедничка агенда за интеграција - Рамка за интеграција на државјани на трети земји во Европската унија“ за да се олесни имплементацијата на Заедничките основни принципи. Предложи акции и пилот проекти за зголемување на културното учество на имигрантите и контакти меѓу мигрантите и општеството домаќин преку културни активности.

Првото издание на Прирачникот за интеграција на Комисијата за креаторите на политики и практичари предложи воведување индикатори за интеграција за нејзините социоекономски, културни, граѓански и политички димензии. Третото издание ја разви културната димензија. Ја истакна улогата на уметноста и културата во давање глас на мигрантите и бегалците, во дискусијата за разликите меѓу населението или како можност за работа. Бидејќи многу мигранти се населуваат во урбаните средини, обновената европска агенда за интеграција од 2011 година ја нагласи улогата на локалните заедници во стимулирањето на учеството на мигрантите во културните активности, со што придонесува за социјалната кохезија, особено во обесправените урбани области.

Комисијата за 2016 година „Акционен план за интеграција на државјани на трети земји“ го истакна учеството во културниот живот како важен фактор за создавање чувство на припадност кон општеството домаќин, процес на неформално учење и меѓусебно разбирање. Комисијата препорача финансиска поддршка на ЕУ за проекти за културна различност преку уметност и култура. Влијанието на културните акции е тешко да се процени, додека самиот креативен процес може да донесе промени преку кокреација и копродукција. Процесот е исто толку важен како и исходот и може да го надополни развојот на политиката за интеграција во други области (како што се образованието и домувањето). Со

поддршка на проекти за уметност и култура во кои е вклучена целата заедница, ЕУ ќе помогне да се изградат мостови меѓу луѓето и да се зајакне демократијата.

На ЕУ и треба поширока културолошка стратегија за да развие отворен и еднаков дијалог меѓу новодојденците и нивните култури домаќини, така што двете заедници ќе ја споделат задачата за интеграција. На почетокот на 2016 година, поради политичкиот императив по летото 2015 година да се дејствува на бегалската криза во Европа како глобален предизвик, програмата „Креативна Европа“ лансираше специфичен повик за „Поддршка на интеграцијата на бегалците“ во рамките на својата меѓусекторска насока. Во повикот се истакнува дека „во време кога Европа прима извонреден број бегалци, интеркултурниот дијалог преку културата и уметноста игра важна улога за интегрирање на бегалците. ГД за образование и култура гледа клучна улога за културниот сектор да игра во справувањето со овој глобален предизвик преку поддршка на иницијативи кои користат култура и креативност за интеграција на бегалците.

Во последниве години, мерките за финансиска поддршка беа спроведени од страна на земјите-членки и локалните власти.

Нема реална посветеност од страна на европските институции и во моментов нема алатки за оценување на делот од трошоците за мерките за интеграција за барателите на азил, бегалците и мигрантите што се распределуваат за учество во културолошкиот живот и за промоција на уметничките и културни патишта и проекти.